

การพัฒนาแบบจำลองการจัดการสิ่งแวดล้อมแบบมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใน อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี

DEVELOPMENT OF A PARTICIPATORY ENVIRONMENTAL MANAGEMENT MODEL OF LOCAL
GOVERNMENT ORGANIZATIONS IN DANCHANG DISTRICT SUPHANBURI PROVINCE

พระครูสุวรรณจันทนิวิฐ

Phrakru Suwanchanthanivit

มหาวิทยาลัยปทุมธานี

Pathumthani University

E-mail : cio.pravit@gmail.com

Received 30 October 2022; Revised 20 November 2022; Accepted 28 January 2023

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีเป็นการศึกษาวิจัยแบบผสมวิธี ใช้แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วม กระบวนการสร้างการมีส่วนร่วม และแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมเป็นกรอบการวิจัย พื้นที่วิจัย คือ จังหวัดสุพรรณบุรี กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 398 คน ใช้วิธีคัดเลือกแบบแบ่งชั้นอย่างเป็นสัดส่วน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 2 ชนิด คือ 1) แบบสัมภาษณ์ 2) แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยส่วนการวิจัยเชิง ปริมาณ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ วิธีวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิเคราะห์เนื้อหาแล้วเขียนบรรยายเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า มีความคิดเห็นในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.55$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ปัจจัย การเป็นสมาชิกกลุ่มที่มีกิจกรรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 3.65$) ในขณะที่ปัจจัยการได้รับ ข้อมูลข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อมมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X} = 3.48$)

กระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอด่าน ช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า มีความคิดเห็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.37$) เมื่อพิจารณา เป็นรายด้าน กิจกรรมการควบคุมมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 3.41$) ในขณะที่กิจกรรมการขจัดของเสีย/มลพิษมี ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X} = 3.32$)

รูปแบบการจัดการสิ่งแวดล้อมแบบมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า มีความคิดเห็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.32$) เมื่อพิจารณาเป็นราย ด้าน ด้านการประเมินผลมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 3.37$) ในขณะที่ด้านการตัดสินใจมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X} = 3.24$)

คำสำคัญ: การจัดการสิ่งแวดล้อม, แบบมีส่วนร่วม

Abstract

This is a mixed-methods study that combines qualitative and quantitative research. Apply the concept of factors that affect participation. Engagement process and the concept of participation in environmental management as a research framework. The research area was Suphanburi Province. The sample group consisted of residents of the Dan Chang District served by the local government organization. Suphan Buri Province, a total of 398 people, using a proportional stratified selection method. (Proportional Stratified Random Sampling). by sampling with a simple random method. There are two types of research instruments, which are: 1) interviews and 2) questionnaires.. Data were analyzed by the quantitative research section. The statistics used to analyze the data consisted of percentage values. Mean and standard deviation Methods of deviation and multiple regression analysis qualitative investigation It can be used to analyze content and write a descriptive description.

The findings of the research were as follows: Factors Affecting Participation in Environmental Management of Local Administrative Organizations in Dan Chang District, Suphan Buri Province discovered that when each aspect was considered, the overall opinion was at a high level ($\bar{X} = 3.55$). The environmental activities group membership factor had the highest mean ($\bar{X} = 3.65$) and the environmental information exposure factor had the lowest mean ($\bar{X} = 3.48$).

When considering each aspect of the process of participating in environmental management of local administrative organizations in Dan Chang District, Suphan Buri Province, the overall opinion was at a moderate level ($\bar{X} = 3.37$). , while the mean for removal and pollution activities was ($\bar{X} = 3.32$).

According to a model of participatory environmental management developed by local administrative organizations in Dan Chang District, Suphan Buri Province, the overall opinion was moderate (= 3.32) when each aspect was considered. The mean for the evaluation aspect was 3.37, while the mean for the decision side was 3.24.

Keywords: Environmental management, participatory.

บทนำ

นับแต่อดีตสิ่งแวดล้อมมีความสำคัญต่อมนุษย์เป็นอย่างยิ่งเพราะสิ่งแวดล้อมเป็นแหล่ง ปัจจัยพื้นฐาน ในการดำรงชีวิตของมนุษย์ โดยที่มนุษย์รับเอาธาตุและพลังงานต่าง ๆ เข้าสู่ร่างกายและ ได้ใช้ประโยชน์จาก สิ่งแวดล้อมจากหลากหลายกิจกรรม สิ่งแวดล้อมมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ ตลอดเวลา มนุษย์จึงจำเป็นต้องทราบ ว่า กิจกรรมต่าง ๆ ที่กระทำอยู่ทุกวันนี้ มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอย่างไร (Bunlab Sakmanee. 2003: 3) การ พัฒนาสังคมต้องมีการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของมนุษย์ในด้านอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากทางเศรษฐกิจ เช่น การ เปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางสังคมสถาบันทางสังคม และปัจจัยทางสังคมอื่น ๆ ที่เอื้อต่อการพัฒนาโดยส่วนรวม การพัฒนาอย่างยั่งยืนนั้นมนุษย์สามารถเข้าไปจัดการสิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืนได้ และความยุติธรรมทางสังคม ได้แก่

สิทธิในการเข้าถึงและยังชีพจาก ทรัพยากรของคนยากจนเป็นประเด็นที่จะต้องได้รับการพิจารณาควบคู่ไปกับ ประเด็นการอนุรักษ์ ทรัพยากรจึงจะสามารถก่อให้เกิดความยั่งยืนภายในสังคมอย่างแท้จริง

การจัดการสิ่งแวดล้อม เพื่อให้การพัฒนาที่มีความยั่งยืนมากขึ้น ให้เกิดการใช้ทรัพยากรอย่างดูแลรักษา และสงวนทรัพยากรให้เกิดประโยชน์และประสิทธิภาพโดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และรับผิดชอบต่อผลกระทบ การปรับสภาพแวดล้อมและทรัพยากรให้ทันสมัยและเป็นระเบียบ ซึ่งจะมีผลกระทบต่อชุมชนและประเทศ (Jamari, Chiang Thong, 2006: 115) การบริหารการพัฒนาเป็นการจัดการความเปลี่ยนแปลง เป็นกระบวนการที่เกี่ยวกับคำสั่งนโยบายทิศทาง ทั้งนี้ การบริหารเพื่อการพัฒนาจะสำเร็จได้ ส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับพัฒนาการบริหาร การบริหารโครงการ การพัฒนาเป็นองค์ประกอบรองของการบริหาร เพื่อการพัฒนา และการบริหารเพื่อการพัฒนา เป็นองค์ประกอบหลักของการบริหารการพัฒนา ทั้งนี้การบริหารโครงการพัฒนาเป็นการจัดการเกี่ยวกับภารกิจเพิ่มมากขึ้นทั้งขนาดความซับซ้อน และความจำเป็นในรูปของโครงการที่ขนานไปกับการ บริหารกิจการประจำ มีการกำหนดโครงการพัฒนา การทำโครงการพัฒนาไปปฏิบัติ และมีการติดตาม ประเมินผลโดยกิจกรรมที่กำหนดโครงการพัฒนา เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการปรับปรุงคุณภาพ ชีวิตของประชาชนทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง พร้อมกับการกำหนดระยะเวลาไว้ อย่างแน่นอน (จามะรี เชียงทอง, 2549 : 101-103)

ปัจจุบัน ประชาชนส่วนมากยังขาดการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมภายในชุมชน ทั้งนี้ เนื่องจากขาดความรู้ความเข้าใจในสิทธิและหน้าที่ในการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อม การที่จะทำให้ประชาชนในท้องถิ่นเกิดความสนใจเข้าใจและมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมได้นั้น จะต้อง มี ผู้นำหรือผู้ชักจูงให้เข้ามามีส่วนร่วม ผู้นำในท้องถิ่น ส่วนใหญ่มีแนวโน้มที่จะทำให้บุคคลในท้องถิ่น คล้อยตามหรือปฏิบัติตาม ทั้งผู้นำยังเป็นผู้ที่มีอิทธิพลสามารถ ชักจูงหรือบุคคลอื่นให้ปฏิบัติตาม หรือทำงานให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ผู้นำชุมชนเป็นผู้ที่มีส่วนสำคัญต่อการดำเนินงานของ องค์กรต่าง ๆ และมีส่วนร่วมในการที่จะส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนหันมาให้ความสนใจและให้ความสำคัญรวมทั้งชักชวนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในเรื่องต่าง ๆ ในระดับท้องถิ่น

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี รับผิดชอบประชาชนในเขตพื้นที่บริการที่ได้ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมหลากหลายกิจกรรม ทั้งด้านการเกษตร ด้านอุตสาหกรรม ทั้งยังเป็นแหล่งชุมชนที่พักอาศัย ดังนั้น จึงเกิดปัญหาในด้านสิ่งแวดล้อมทางชีวภาพและ ภายภาพ มลพิษทางน้ำ มลพิษทางอากาศ ปัญหาขยะ ปัญหาน้ำท่วมขัง รวมทั้งปัญหาอื่น ๆ อีก ซึ่งมี ผลทำให้ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมขยายวงกว้างออกไป และเป็นสาเหตุของผลกระทบโดยตรงกับคุณภาพชีวิตของประชาชนและชุมชน และส่งผลกระทบต่อสังคมส่วนรวม ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงสนใจศึกษารูปแบบการจัดการสิ่งแวดล้อมแบบมีส่วนร่วมในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี เพื่อนำผลการศึกษานำไปเผยแพร่อันเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี
2. เพื่อสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี
3. เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนารูปแบบการจัดการสิ่งแวดล้อมแบบมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี

สมมติฐานการวิจัย

กระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อม 3 ด้าน ประกอบด้วย 1) กิจกรรมการใช้ อย่างยั่งยืน 2) กิจกรรมการขจัดของเสีย/มลพิษ 3) กิจกรรมการควบคุม มีอิทธิพลต่อการพัฒนารูปแบบการ จัดการสิ่งแวดล้อมแบบมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการจัดการสิ่งแวดล้อมแบบมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี” ผู้วิจัยได้ทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจาก เอกสาร วารสาร หนังสือ ตำราทางวิชาการโดยมีตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อม

การจัดการสิ่งแวดล้อม หมายถึง การวางแผน การจัดสรร การใช้ทรัพยากรและ การกระทำหรือการ ดำเนินการใด ๆ เพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน ทำให้ คุณภาพสิ่งแวดล้อมดีขึ้น และเกิด ประโยชน์ต่อชุมชน การจัดการสิ่งแวดล้อม เป็นกระบวนการที่สำคัญในการดำเนินกิจกรรมทุกประเภทเพราะ การ บริหารการจัดการที่ดีจะช่วยลดปัญหาต่าง ๆ ลงได้ โดยอาศัยแนวทางหลัก เพื่อคืนสมดุลทางธรรมชาติ จึง จำเป็นต้องใช้กลวิธีทางรุกเพื่อป้องกันมากกว่าแก้ไขและควรมีการปฏิรูปโครงสร้างใหญ่และโครงสร้างย่อย โดย คำนึงถึงสิ่งแวดล้อมทุกด้านควบคู่กันไปรวมถึงปัญหาของชุมชนแต่ละพื้นที่และแต่ละท้องถิ่นเพื่อการ แก้ไข อย่างเป็นระบบ และเพื่อมิใช้ในอนาคตตลอดไป และการดำเนินการในเรื่องนี้จะต้องกระจายอำนาจ ไปสู่องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีส่วนร่วมในการดำเนินการอย่างจริงจัง

2. แนวคิดและทฤษฎีของการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมของประชาชน คือ การให้โอกาสประชาชนเป็นฝ่ายตัดสินใจ กำหนดปัญหาความ ต้องการของตนเองอย่างแท้จริง เป็นการเสริมพลังอำนาจให้แก่ประชาชน/กลุ่ม องค์กรชุมชนให้สามารถระดม ขีดความสามารถในการจัดการทรัพยากร การตัดสินใจ และการ ควบคุมดูแลกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชนมากกว่าที่ จะเป็นฝ่ายตั้งรับ สามารถกำหนดการดำรงชีวิตได้ด้วย ตนเอง ให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นตามความจำเป็นอย่างมี ศักดิ์ศรีและสามารถพัฒนาศักยภาพของ ประชาชน/ชุมชนในด้านภูมิปัญญา ทักษะ ความรู้ ความสามารถ และ การจัดการและรู้เท่าทันการ เปลี่ยนแปลงของโลกได้ และประชาชนจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการ อย่างมีอิสระ การทำงานต้องเน้นในรูปกลุ่มหรือองค์กรชุมชนที่มีวัตถุประสงค์ในการเข้าร่วมอย่างชัดเจน เนื่องจาก พลังกลุ่มจะเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้งานพัฒนาต่าง ๆ บรรลุสำเร็จตามความมุ่งหมายได้

3. บทบาทในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมของชุมชน และท้องถิ่นเป็นงานที่เหมาะสมจะดำเนินการ ในเชิงพื้นที่เป็น อย่างมาก เนื่องจาก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีพื้นที่และใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด แต่ทั้งนี้องค์ความรู้ ของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ยังไม่เพียงพอที่จะดำเนินการได้อย่างยั่งยืน ซึ่งนอกจากประชาชนในพื้นที่แล้ว องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ยัง ต้องแสวงหาความร่วมมือจากภาคส่วนต่างๆ ดังนี้

1. ส่วนราชการ

1.1 กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แต่เดิมเป็น กระทรวงวิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยี มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการสงวน อนุรักษ์ และฟื้นฟู ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การ จัดการการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน ซึ่งถือเป็นเจ้าภาพหลักของการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมและขยะมูลฝอย ระดับชาติ เนื่องจากมีบทบาทสำคัญหลายประการ

1.2 กระทรวงมหาดไทย มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการบำบัดทุกข์บำรุงสุข การรักษา ความสงบเรียบร้อยของประชาชน การอำนวยความสะดวกความเป็นธรรมของสังคม การส่งเสริมและพัฒนา การเมืองการปกครอง การพัฒนาการบริหารราชการส่วนภูมิภาค การปกครองท้องถิ่น การส่งเสริมการ ปกครองท้องถิ่นและพัฒนา ชุมชน การทะเบียนราษฎร ความมั่นคงภายใน กิจการสาธารณสุข และการ พัฒนาเมือง ซึ่งเป็นการรับผิดชอบ ต่อหน่วยราชการในระดับส่วนกลาง ภูมิภาค และท้องถิ่น มีส่วนใน การจัดสรรงบประมาณให้แก่ อำเภอ เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัด โดยมีหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง คือ กรมส่งเสริม การปกครองท้องถิ่น เป็นหน่วยที่รับผิดชอบโดยตรง ต่อ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ทำงานใกล้ชิดกับทุก องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถผลักดันเกี่ยวกับภารกิจ หน้าที่และนโยบายของ องค์การปกครองส่วน ท้องถิ่นออกมาได้

1.3 กระทรวงสาธารณสุข มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการเสริมสร้างสุขภาพอนามัย การป้องกัน ควบคุม และรักษาโรคภัย การฟื้นฟูสมรรถภาพของประชาชน ซึ่งมีทำงานทั้งในระดับ จังหวัด อำเภอ ภูมิภาค และโรงพยาบาล ซึ่งคอยสนับสนุนด้านเทคนิคที่จะติดตามประเมินผลจากการ กำจัดขยะมูลฝอยที่มี ผลกระทบในด้านสุขอนามัย และสิ่งแวดล้อม เช่น ปัญหาของการชะล้างขยะมูลฝอยที่ปนเปื้อนสู่ระบบใต้ดิน นอกจากนั้นกระทรวงสาธารณสุขยังมีบทบาทในการกำหนดระเบียบ และมาตรฐานเกี่ยวกับการบำบัดขยะมูล ฝอย เช่น การกำจัดขยะติดเชื้อ เป็นต้น นับตั้งแต่ปี 2555 เป็นต้นมา บทบาทของกระทรวงสาธารณสุขมีท่าที เอาใจจริงเอาใจ และให้ความสำคัญงานด้าน สิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน ดังจะ เห็นได้จากในกิจกรรมรณรงค์ อาหารปลอดภัย การไม่ใช้สารกระตุ้นต่างๆ (สำนักงานเทศบาลนคร พิษณุโลก, 2554 : 100) อย่างไรก็ตาม กระทรวงสาธารณสุขก็ยังคงมีข้อจำกัดในการบังคับใช้ให้เป็นไปตามกฎ ระเบียบ รวมทั้งข้อจำกัดด้านบุคลากรต่อการบำบัดขยะมูลฝอยของโรงพยาบาล ซึ่งเคยเกิดปัญหาในเรื่อง มาตรฐานการแพร่กระจายของควีนจากการเผาขยะติดเชื้อ เป็นต้น

1.4 กระทรวงพลังงาน แม้จะรับผิดชอบโดยตรงด้านพลังงาน แต่การใช้พลังงาน ถือเป็นส่วนหนึ่ง ของกระบวนการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ เป็นสาเหตุหนึ่งของการเสื่อมสภาพ เช่นการ เผาไหม้พลังงานเชื้อเพลิง ที่มาจากซากฟอสซิลก่อให้เกิดก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ สร้างปัญหาโลกร้อน จึงมีส่วนร่วมในการรณรงค์สร้าง จิตสำนึกให้เกิดกระบวนการรีไซเคิล และคัดค้านแหล่งพลังงาน สะอาดใหม่ๆ และขยายองค์ความรู้ไปยัง องค์การ ปกครองส่วนท้องถิ่น

1.5 กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีบทบาทสำคัญที่จะต้องเรียนรู้และ คิดค้นสร้าง เทคโนโลยีที่สะอาด แสวงหาองค์ความรู้และนวัตกรรมใหม่ๆ ที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม คิดค้นประดิษฐ์ที่มีต้นทุน ต่ำแต่มีประสิทธิภาพสูงในการกำจัดขยะมูลฝอย

1.6 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีบทบาทสำคัญในการควบคุม กำกับในเรื่อง ของสารเคมีต่างๆ ความพยายามผลักดันระบบเกษตรอินทรีย์ ขึ้นส่วนบรรจุภัณฑ์อันตรายจากการใช้ สารเคมีทางด้านเกษตรกรรม เป็นต้น

1.7 กระทรวงศึกษาธิการ นับว่าเป็นกระทรวงที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในเรื่อง ของปลูกฝัง จิตสำนึกด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้แก่เยาวชน โดยการ พิจารณาหลักสูตร การศึกษาให้สอดคล้องกับสถานการณ์สิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน

2. ธุรกิจเอกชน

ในอดีตนั้นการมีส่วนร่วมของเอกชนมีบทบาทค่อนข้างจำกัด เนื่องจากมีความคิดว่างาน คำนวณภาระ ควรอยู่ในความรับผิดชอบของภาครัฐ ซึ่งในความเป็นจริงแล้วภาคธุรกิจเอกชนก็ถือว่า มีส่วนในการทำให้ สภาพแวดล้อมเสื่อมโทรมด้วยเช่นกัน ต่อมาจึงเริ่มเกิดแนวคิดที่ว่าเอกชนควรมีส่วน ร่วมในการรักษา

สภาพแวดล้อมให้ดีขึ้น ทั้งนี้เพื่อความคงอยู่ของภาคเอกชนเองด้วย ดังเห็นได้จากภาค ธุรกิจเอกชนขนาดใหญ่ที่ให้ความสำคัญกับงานด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ช่วยเสริมสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่ ธุรกิจเอกชน นอกจากนี้แล้วภาคเอกชนยังมีองค์ความรู้ในเรื่องการบำบัดขยะ ของเสีย งานวิศวกรรม เทคโนโลยีที่ทันสมัยและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมที่ภาครัฐควรศึกษาและนำมาปรับใช้ในการบริหาร จัดการให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

3. องค์กรพัฒนาเอกชน

นับตั้งแต่ประเด็นเรื่องสิ่งแวดล้อมเข้ามามีบทบาทต่อการพัฒนาด้านต่างๆ ก็เริ่มปรากฏ ความร่วมมือในการทำงานที่เกิดจากการรวมตัวเป็นเครือข่ายด้านสิ่งแวดล้อม ปัจจุบันมีหลายกลุ่มที่ ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากกรมควบคุมคุณภาพสิ่งแวดล้อม เช่น โครงการตาวิเศษ ซึ่งในอดีตมี ส่วนในจัดทำโครงการคืนความสะอาดให้แก่แม่น้ำเจ้าพระยา หรือสำนักงานทรัพย์สินส่วน พระมหากษัตริย์ได้จัดตั้งสถาบันพัฒนาเอกชน ผลักดันกิจกรรมธนาคารวัสดุหมุนเวียนเพื่อให้เกิดขึ้น ในหลายชุมชนในกรุงเทพมหานคร และจังหวัดเป้าหมายต่างๆ บทบาทขององค์กรพัฒนาเอกชนจึงมีความสำคัญในการหยิบยกประเด็นความตระหนักของประชาชนให้เข้าร่วมกิจกรรม และเลี้ยงการสร้างขยะมูลฝอย การรักษาสภาพแวดล้อมของชุมชนอย่างกว้างขวางมากขึ้น

4. สถาบันวิจัย

งานด้านสภาพแวดล้อม ไม่ว่าจะเป็นเรื่องขยะ ภูเขาเสีย การรีไซเคิล จำเป็นต้องอิงหลัก บริหารและการจัดการในลักษณะของมีอาชีพ การวิจัยหรือเตรียมการศึกษาต่อระบบการบริหาร จัดการถือว่ามีมีความสำคัญอย่างมากในการคิดค้นนวัตกรรมใหม่ๆ เพื่อให้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำไปต่อยอดกับคาร์ ทำงานในพื้นที่ ซึ่งสถาบันวิจัยในประเทศไทยปัจจุบันมีหลายแห่งที่สามารถให้คำปรึกษาแก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ เช่น สถาบันเทคโนโลยีแห่งเอเชีย (AIT) ศูนย์วิจัยและฝึกอบรมพลังงานแสงอาทิตย์ (SERT) มหาวิทยาลัยนเรศวร สถาบันวิจัยสิ่งแวดล้อม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ สถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาประเทศ สถาบันวิจัยสิ่งแวดล้อมแห่งประเทศไทย เป็นต้น

5. องค์กรความร่วมมือระหว่างประเทศ

บทบาทขององค์กรความร่วมมือระหว่างประเทศได้เข้ามามีส่วนในการพัฒนาแนวคิด ของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเรื่องการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมพอสมควร โดยผ่านกระบวนการของโครงการความร่วมมือ เช่น โครงการความร่วมมือทางวิชาการไทย-เยอรมัน ซึ่งให้ความช่วยเหลือด้านการจัดการ สิ่งแวดล้อมของชุมชนเมือง ซึ่งนับเป็นช่องทางของการสร้างความร่วมมือและรับการสนับสนุน ทางด้านวิชาการ องค์ความรู้จากภายนอกเข้ามา ซึ่งหลายๆ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ประสบความสำเร็จในการบริหาร จัดการขยะมูลฝอยมักจะได้รับการสนับสนุนทางด้านวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญหรือที่ปรึกษาจาก ต่างประเทศนั้นๆ เข้ามาร่วมปฏิบัติงานด้วย (Office of Phitsanulok Municipality, 2011: 108)

ระเบียบวิธีวิจัย/วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ พื้นที่วิจัย คือ จังหวัดสุพรรณบุรี ประชากร คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 68,352 คน กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี 398 คน ใช้วิธีการคัดเลือกแบบแบ่งชั้นอย่างเป็นสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) โดยเบื้องต้นทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง โดยการสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จากนั้นจึงทำการสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มอย่างเป็นระบบ (Systematic Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มี

2 ชนิด ได้แก่ 1) แบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วย ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อม และกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อม ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .959 ใช้ศึกษาความคิดเห็นต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมแบบมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี 2) แบบสัมภาษณ์ แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) ใช้ศึกษาการจัดการสิ่งแวดล้อมแบบมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี 3) แนวทางการสนทนากลุ่ม คัดเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญผู้ที่สามารถให้ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อมแบบมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ในประเด็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อม กระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อม และรูปแบบการจัดการสิ่งแวดล้อมแบบมีส่วนร่วม ในช่วงระยะเวลาตั้งแต่ พฤศจิกายน 2562 - พฤศจิกายน 2563 นำข้อมูลเชิงปริมาณมาประมวลผลข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางการวิจัย โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การวิจัยเอกสาร วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลแล้วนำมาเขียนบรรยายเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบการจัดการสิ่งแวดล้อมแบบมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี สรุปได้ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เพศชาย คิดเป็นร้อยละ 52.30 มีอายุ 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 38.40 มีระดับการศึกษาปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 57.80 ระยะเวลาอยู่อาศัยในชุมชนระยะเวลา 5 ปี – 9 ปี คิดเป็นร้อยละ 86.20

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี มีความคิดเห็นในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.55 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ปัจจัยการเป็นสมาชิกกลุ่มที่มีกิจกรรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.65 ในขณะที่ปัจจัยการได้รับข้อมูลข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อมมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.48

3. กระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่ากระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.37 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า กิจกรรมการควบคุม มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.41 ในขณะที่กิจกรรมการขอจัดของเสีย/มลพิษ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.32

4. รูปแบบการจัดการสิ่งแวดล้อมแบบมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่ารูปแบบการจัดการสิ่งแวดล้อมแบบมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.32 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการประเมินผล มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.37 ในขณะที่ด้านการตัดสินใจ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.24

5. ผลการทดสอบสมมติฐาน

จากการทดสอบสมมติฐานสามารถพยากรณ์รูปแบบการจัดการสิ่งแวดล้อมแบบมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่า

ในการทำนาย (R^2) เท่ากับ 0.646 จึงสามารถทำนายกระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมที่มีผลต่อรูปแบบการจัดการสิ่งแวดล้อมแบบมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ได้ร้อยละ 64.60 โดยสามารถเขียนสมการพยากรณ์ได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = 0.59 + 0.49 (X_1) + -0.02 (X_2) + 0.21 (X_3) + 0.16 (X_4)$$

สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z}_{tot} = 0.53 (Z_1) + -0.02 (Z_2) + 0.21 (Z_3) + 0.17 (Z_4)$$

6. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการพัฒนารูปแบบการจัดการสิ่งแวดล้อมแบบมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี

ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการพัฒนารูปแบบการจัดการสิ่งแวดล้อมแบบมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าเกิดปัญหา อุปสรรค ในการประสานงานระหว่างเจ้าหน้าที่กับชุมชนยังไม่มีประสิทธิภาพ เป็นลำดับที่ 1 รองลงมา คือ ขาดการแสดงความคิดเห็น หรือร่วมตัดสินใจจากคนในชุมชน และลำดับที่ 3 คือ มีข้อจำกัดในเรื่องของเวลาในการปฏิบัติการทำงานให้ไม่สามารถปฏิบัติงานได้อย่างเต็มที่ และมีข้อเสนอแนะ คือ สนับสนุนด้านงบประมาณจากภาครัฐในการจัดการสิ่งแวดล้อม เป็นลำดับที่ 1 รองลงมา คือ จัดกิจกรรมหรือการอบรมเพื่อให้ชุมชนได้ความรู้และกล้าแสดงออก และลำดับที่ 3 คือ ประชาสัมพันธ์ข่าวสารให้แก่ชุมชนรับทราบ

7. แนวทางการพัฒนารูปแบบการจัดการสิ่งแวดล้อมแบบมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี

ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมช่วยในการเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมหรือการพัฒนาต่างๆ ให้ชุมชนรับทราบ แจ้งข้อมูลข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อมจากสื่อต่าง ๆ เช่น โทรทัศน์ และส่งเสริมให้ประชาชนเกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมจากวัฒนธรรมและวิถีการดำเนินชีวิตของคนในชุมชน การจัดกิจกรรมในการส่งเสริมการจัดการสิ่งแวดล้อมนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้กับชุมชน จัดกิจกรรมการพัฒนาระบบบำบัดน้ำเสียให้สะอาดสามารถใช้ประโยชน์ได้และมีประสิทธิภาพ มีการปรับปรุงภูมิทัศน์ภายในพื้นที่ให้สวยงาม และการมีส่วนร่วมของชุมชนนั้น ส่งเสริมให้ประชาชนร่วมตัดสินใจ แสดงความคิดเห็นหรือโต้แย้งอย่างมีเหตุผลในกรณีที่มีการตัดสินใจเลือกโครงการด้านสิ่งแวดล้อมที่ไม่สอดคล้องกับสภาพปัญหา ร่วมปฏิบัติการในการประชาสัมพันธ์หรือเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อมแก่คนในชุมชน ร่วมรับผลประโยชน์จากการนำความรู้ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อมมาใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน ร่วมประเมินผลการดำเนินงานของโครงการด้านสิ่งแวดล้อมในชุมชนหลังเสร็จสิ้นกิจกรรม

อภิปรายผลการวิจัย

งานวิจัยนี้พบว่า การพัฒนารูปแบบการจัดการสิ่งแวดล้อมแบบมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี มีการอภิปรายผล ดังนี้

1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี

การเป็นสมาชิกกลุ่มที่มีกิจกรรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี

ด้านการเป็นสมาชิกกลุ่มที่มีกิจกรรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม พบว่า การเป็นสมาชิกกลุ่มที่มีกิจกรรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.65 สอดคล้องกับนายกิตติศักดิ์ แก้ววารี (2553) ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชุมชนเขาราวเทียนทอง จังหวัดชัยนาท พบว่า ปัจจัยที่ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชุมชนเขาราวเทียนทอง จังหวัดชัยนาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ เพศ อายุ การเป็นสมาชิกกลุ่มที่มีกิจกรรมเกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ป่าชุมชน

การได้รับข้อมูลข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อม การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ด้านการได้รับข้อมูลข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าด้านการได้รับข้อมูลข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.48 และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม พบว่า ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.51 สอดคล้องกับ นายธวัช สิทธิกิจโยธิน (2543) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ อนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติป่าชายเลน : ศึกษาเฉพาะกรณี ตำบลคลองโคน อำเภอมะนัง จังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า การเป็นสมาชิกกลุ่ม การได้รับข้อมูลข่าวสาร และการประชาสัมพันธ์ ความรู้ ความเข้าใจ และการคาดหวังประโยชน์มีผลต่อการตัดสินใจ ทำให้เกิดความแตกต่างในการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติป่าชายเลน

2. การอภิปรายผลการวิจัยเกี่ยวกับกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี

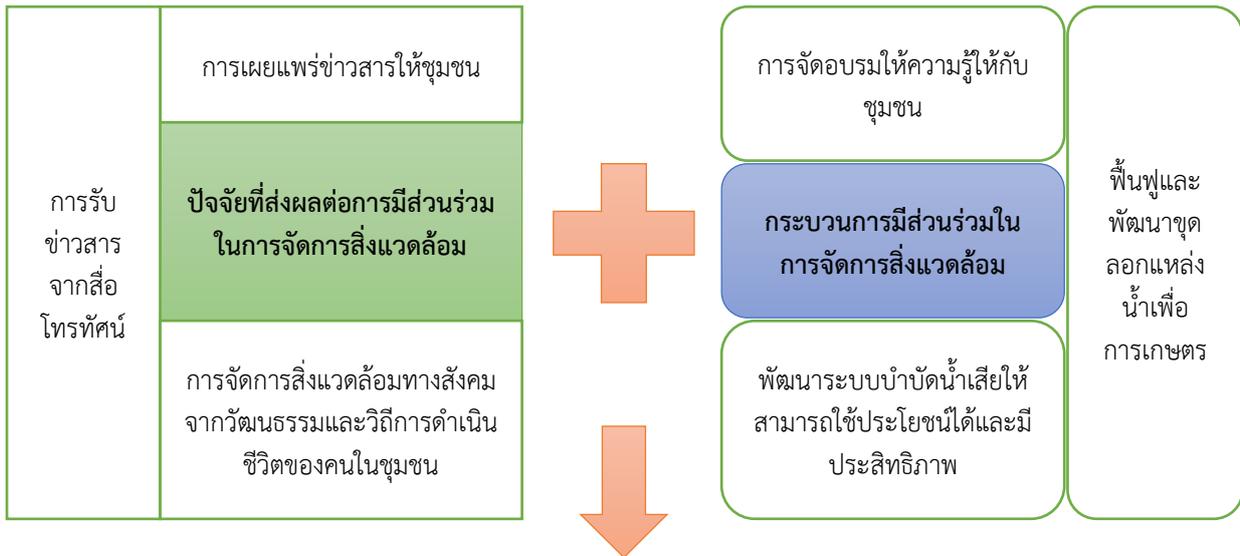
(1) กิจกรรมการใช้อย่างยั่งยืน การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ด้านกิจกรรมการใช้อย่างยั่งยืน พบว่า กิจกรรมการใช้อย่างยั่งยืนอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.39 (2) กิจกรรมการขจัดของเสีย/มลพิษ การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ด้านกิจกรรมการขจัดของเสีย/มลพิษ พบว่า กิจกรรมการขจัดของเสีย/มลพิษ อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.32 และ (3) กิจกรรมการควบคุม การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ด้านกิจกรรมการควบคุม พบว่า กิจกรรมการควบคุม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.41 สอดคล้องกับการศึกษาของ กานดา จินตามงคล (2558) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลเหมืองง่า อำเภอมืองง่า จังหวัดลำพูน ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน พบว่า ระดับการจัดการสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลเหมืองง่า ด้านการควบคุมกิจกรรมการจัดการ อยู่ในระดับมาก

3. การอภิปรายผลการวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการสิ่งแวดล้อมแบบมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี

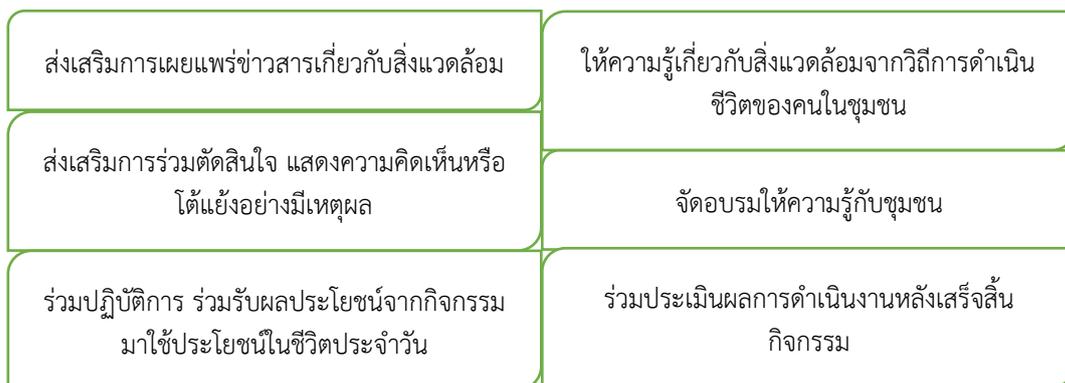
(1) ด้านการตัดสินใจ การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการสิ่งแวดล้อมแบบมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ด้านการตัดสินใจ พบว่า การตัดสินใจอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.24 (2) ด้านการปฏิบัติการ การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการสิ่งแวดล้อมแบบมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ด้านการปฏิบัติการ พบว่า การปฏิบัติการอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.34 (3) ด้านการรับผลประโยชน์ การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการสิ่งแวดล้อมแบบมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ด้านการรับผลประโยชน์ พบว่า การรับผลประโยชน์อยู่ในระดับปานกลาง มี

ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.36 และ (4) ด้านการประเมินผล การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการสิ่งแวดล้อมแบบมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ด้านการประเมินผล พบว่า การประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.37 สอดคล้องกับการศึกษาของ Bunyad Yotaka. (2013) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมของสมาชิกชุมชนในเขตเทศบาลเมืองท่าใหม่ อำเภوتاใหม่ จังหวัดนนทบุรี พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมของสมาชิกชุมชนใน เขตเทศบาลเมืองท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี ด้านการประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง

สรุปองค์ความรู้

การพัฒนารูปแบบการจัดการสิ่งแวดล้อมแบบมีส่วนร่วม

ภาพประกอบที่ 1 การพัฒนารูปแบบการจัดการสิ่งแวดล้อมแบบมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี

จากภาพประกอบที่ 1 การพัฒนารูปแบบการจัดการสิ่งแวดล้อมแบบมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี โดยปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อม คือมีการเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมหรือการพัฒนาต่างๆให้ชุมชนรับทราบ ทั้งจากสื่อโทรทัศน์ หอกระจายข่าว หรือกลุ่มไลน์ มีการจัดการสิ่งแวดล้อมทางสังคมจากวัฒนธรรมและวิถีการดำเนินชีวิตของคนในชุมชน ส่งกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมในการจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้กับชุมชน มีการพัฒนาระบบบำบัดน้ำเสียให้สะอาดสามารถใช้ประโยชน์ได้และมีประสิทธิภาพ มีการฟื้นฟูและพัฒนาชุดลอกแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร ซึ่งการพัฒนารูปแบบการจัดการสิ่งแวดล้อมแบบมีส่วนร่วมจะต้องส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมช่วยในการเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมให้ประชาชนเกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมจากวิถีการดำเนินชีวิตของคนในชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดอบรมให้ความรู้กับชุมชน ส่งเสริมให้ประชาชนร่วมตัดสินใจ แสดงความคิดเห็นหรือโต้แย้งอย่างมีเหตุผล ร่วมปฏิบัติการ ร่วมรับผลประโยชน์จากการนำความรู้ที่ได้รับ จากการเข้าร่วมกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อมมาใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน และร่วมประเมินผลการดำเนินงานของโครงการด้านสิ่งแวดล้อมในชุมชนหลังเสร็จสิ้นกิจกรรม

ข้อเสนอแนะ

งานวิจัยนี้ได้ข้อค้นพบ การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมกรบริโภคอาหารของผู้สูงอายุในจังหวัดกาญจนบุรี มีข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย ประกอบด้วย ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ รวมทั้งข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. กำหนดนโยบายที่ชัดเจนต่อการส่งเสริมและพัฒนาร่วมกันในการจัดการสิ่งแวดล้อมให้แก่สมาชิกชุมชนทุกคน เพื่อให้การพัฒนาครอบคลุมถึงบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา

2. นโยบายที่มุ่งเน้นความสำคัญต่อการยกย่องสมาชิกชุมชนที่มีส่วน ร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อม รวมทั้งสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมใน ชุมชนพร้อมทั้งสนับสนุนงบประมาณ

3. ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างเครือข่าย ความร่วมมือในการส่งเสริมและพัฒนาร่วมกันในการจัดการสิ่งแวดล้อม และร่วมกันผลักดัน ให้เกิดเป็นวัฒนธรรมในระดับองค์กร และระดับประเทศต่อไป

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. จัดตั้งศูนย์ข้อมูลข่าวสาร อินเทอร์เน็ตระดับชุมชน เพื่อบริการข้อมูลข่าวสาร ตลอดจน เอกสารต่าง ๆ ที่ประชาชนสนใจ และสามารถตรวจสอบและรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์

2. บริหารจัดการพัฒนาบุคลากร เจ้าหน้าที่ในหน่วยงาน เพื่อให้มีความรู้ทักษะในการ ปฏิบัติงาน เพื่อสามารถปฏิบัติงานสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ส่งเสริมให้ประชาชน ชุมชน ตัวแทนชุมชน ผู้นำชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมกำหนด วิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ จัดทำแผนงานโครงการในการพัฒนาตำบลเหมืองง่า ให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ ของประชาชน

References

- Kanda Jindamongkol. (2015). Environmental management of Muang Nga Subdistrict Municipality Mueang Lamphun District, Lamphun Province, with the public participation process. Master's thesis Program in Public Administration. Graduate School: Nation University.
- Jamari, Chiang Thong. (2006). Sociology Phatthanakan. Bangkok: Odean Store.
- Kittisak Kaewwaree. (2010). The participation of the people in the conservation of the community of the golden jeans Chainat Province Master of Science Thesis Forest Resources Management Program. Graduate School: Kasetsart University.

- Thawat Sittikit Yothin. (2000). The participation of the people in the conservation and the natural resources of mangrove: study only in the case of Khlong Khon Subdistrict. Mueang District, Samut Songkhram Province Master of Arts Social Development Branch. Graduate School: Kasetsart University
- Bunyad Yotaka. (2013). Participation in environmental management of community members in Tha Mai Municipality, Tha Mai District, Chanthaburi Province. Master of Science Thesis Environmental Management Development Institute of Development Administration.
- Bunlab Sakmanee. (2003). Enhancing the mind to develop government behavior. Display of Education Graduate School: Srinakharinwirot University Prasarnmit.

